

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Δ' Δημοτικού

Τίτλος:

«Το νερό πηγή ζωής»

ΑΝΔΡΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Το νερό πηγή ζωής

Δημιουργός

Αυγουστίνος Ανδρικόπουλος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Δ΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», τεύχος Α΄, ενότητα 2^η: *Ρώτα το νερό τι τρέχει*

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Δέκα (10) διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: Η αίθουσα διδασκαλίας και το εργαστήριο πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για να εφαρμοστεί το σενάριο χρειάζεται ο εκπαιδευτικός να μπορεί να χρησιμοποιεί μαζί με τους μαθητές του το διαδίκτυο στην τάξη του σχολείου και στο εργαστήριο πληροφορικής. Πρέπει το σχολείο να διαθέτει αίθουσα ΤΠΕ, έτσι ώστε τα παιδιά να

εργάζονται σε ομάδες. Χρειάζεται να υπάρχει προβολέας που να συνδέεται με ηλεκτρονικό υπολογιστή έτσι ώστε να είναι ορατή από όλους η εργασία κάθε ομάδας, όταν αυτή παρουσιάζεται στην ολομέλεια της τάξης.

Χρειάζεται ο εκπαιδευτικός να μπορεί να χρησιμοποιήσει λογισμικά προγράμματα, όπως τα Inspiration, Natural Art και Google Earth αλλά και προγράμματα κειμενογράφου και παρουσίασης της Microsoft.

Μερικά παιδιά μπορεί να είναι εξοικειωμένα με τη χρήση των παραπάνω προγραμμάτων. Η χρήση τους είναι πολύ απλή και δίνει τη δυνατότητα να αποθηκεύονται οπτικά δεδομένα αλλά και να μετατρέπονται σε εφαρμογές που η παρουσίαση τους είναι εφικτή σε κάθε λειτουργικό σύστημα ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν σενάριο επιδιώκει να χρησιμοποιήσει τις ΤΠΕ στην ενότητα «Πρώτα το νερό τι τρέχει» (σχολικό βιβλίο «Γλώσσα Δ΄ δημοτικού», τεύχος Α΄) αναδεικνύοντας την καθοριστική σημασία του υγρού στοιχείου στην ύπαρξη και στην ποιότητα της ζωής στον πλανήτη χωρίς να υποτιμά τη συμβολή του διδακτικού πακέτου που προσφέρεται από το Υπουργείο για τον σκοπό αυτό, κρατώντας τη βασική διάταξη της ύλης και τα γραμματικά φαινόμενα που εξετάζονται, όπως προβλέπονται στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Περιλαμβάνονται δραστηριότητες με τη χρήση τρισδιάστατου χάρτη και την αξιοποίηση και οργάνωση πληροφοριών σε ψηφιακό πολυτροπικό έντυπο. Η

διδασκαλία εξελίσσεται κύρια εντός της τάξης, εκτός του τελευταίου δώρου και προϋποθέτει ομαδοσυνεργατική εμπειρία.

Επιδιώκεται να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι το διαδίκτυο αποτελεί σημαντική πηγή για την αναζήτηση πληροφοριών που αφορούν στα σχολικά μαθήματα και αφετέρου να αποκτήσουν συνειδητή επίγνωση του τρόπου με τον οποίο πρέπει να προσεγγίζουν τις πληροφορίες, ώστε να διασφαλιστούν ως προς την εγκυρότητά τους. Περιλαμβάνονται δραστηριότητες που δίνουν αφορμή για σύγκριση πληροφοριών και κριτική προσέγγιση παρουσιάσεων του Youtube.

Τα παιδιά παράγουν λόγο, κατανοούν κείμενα, χρησιμοποιούν επιχειρήματα, υιοθετούν αξίες και διαμορφώνουν στάσεις σε σχέση με τη χρήση του νερού, εξοικειώνονται στην πληκτρολόγηση κειμένου, στην πλοήγηση στο διαδίκτυο, στο περιβάλλον wiki, στο περιβάλλον ζωγραφικής, στο περιβάλλον δημιουργίας χαρτών εννοιών, συντάσσουν πολυτροπικό ψηφιακό κείμενο, περιηγούνται σε τρισδιάστατο ψηφιακό χάρτη, κάνουν χρήση διαδικτυακού λεξικού.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νερό δεν πρέπει να θεωρείται ως δεδομένο. Η έλλειψη νερού είναι ένα από τα πιο κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Το νερό είναι ένα αγαθό που φαίνεται πως η φύση θα μας το δίνει όλο και σε λιγότερες ποσότητες, γι' αυτό επιβάλλεται να το χρησιμοποιούμε σωστά και να περιορίσουμε τη σπατάλη του. Αν και η πρόσβαση σε καθαρό νερό είναι βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, εντούτοις το δικαίωμα αυτό στερούνται εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο, ενώ οι ασθένειες από μολυσμένα νερά προκαλούν τον θάνατο εκατομμυρίων ανθρώπων κάθε χρόνο.

Η έλλειψη νερού αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της εποχής μας και οι Μεσογειακές χώρες είναι ανάμεσα σε αυτές που υποφέρουν περισσότερο από αυτήν. Η εξοικονόμηση νερού έχει αναγνωριστεί ως κεντρική προτεραιότητα διεθνώς. Όμως η έλλειψη ενημέρωσης για τη σημασία του νερού αποτελεί μεγάλο εμπόδιο σε αυτήν την κατεύθυνση. Πρέπει να γίνει συνείδηση όλων ότι το νερό, το

βασικό αυτό στοιχείο της ζωής, είναι λιγοστό όχι μόνο σ' εμάς αλλά και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου και έχουμε ευθύνη και υποχρέωση να το διαχειριζόμαστε σωστά και να καταβάλλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για εξοικονόμηση του.

Σκοπός του σεναρίου είναι να μυήσει τους μαθητές στο θέμα της αξίας και σωστής χρήσης του νερού, να τους κάνει κριτικούς αναγνώστες και ενεργούς πολίτες, να τους παροτρύνει να σκεφτούν υλοποιήσιμες λύσεις για την εξοικονόμησή του, να τους μάθει να εκφράζονται με την κατάλληλη ορολογία, να τους εξοικειώσει με τη χρήση νέων τεχνολογιών και να τους μυήσει σε νέα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα που αξιοποιούν το λογισμικό και τις δυνατότητες της τεχνολογίας.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Οι επιμέρους στόχοι αναλύονται ως εξής:

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα του νερού στη ζωή και τις δραστηριότητες των ανθρώπων
- να εντοπίσουν το πρόβλημα που δημιουργείται από την άλογη κατανάλωση του νερού
- να συζητήσουν τρόπους και πρακτικές που μπορούν να υιοθετήσουν οι ίδιοι για την εξοικονόμηση νερού
- να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που αφορούν το ευρύτερο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον
- να γίνουν ικανοί να προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την ανάπτυξη του τόπου τους, χωρίς αυτές να επιβαρύνουν τον πλανήτη στο μέλλον
- να αναπτύξουν τρόπους και δεξιότητες παρέμβασης στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον (οικογένεια, παρέα, σχολείο, γειτονιά, τοπική αυτοδιοίκηση) για την αντιμετώπιση σχετικών προβλημάτων

- να γνωρίσουν τον κύκλο του νερού, τη μορφολογία της γης, τα εναπομείναντα υδατικά αποθέματα, τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις για ύδρευση και άρδευση, τη φυσιολογία του ανθρώπου σε σχέση με το νερό, την επιστημονική προσέγγιση για τα εμπορικά δικαιώματα του νερού, την εξελισσόμενη επιστημονική έρευνα για τη δομή και την ποιότητα του νερού

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο σχετικό με το νερό
- να εξοικειωθούν με τη χρήση του εικονιστικού λόγου
- να μάθουν να αντλούν πληροφορίες από ένα κείμενο
- να παράξουν επιχειρηματολογικό λόγο
- να κατανοήσουν κείμενο και να το επεξεργαστούν κριτικά
- να βρίσκουν τις λέξεις κλειδιά ενός κειμένου και να αποδίδουν το νόημά του
- να εξοικειωθούν με τη λεκτική επικοινωνία και το διάλογο
- να μάθουν να επικοινωνούν τις ιδέες τους τόσο προφορικά όσο και γραπτά
- να μάθουν να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν παρομοιώσεις
- να γνωρίσουν την κλίση των ανισοσύλλαβων ουσιαστικών σε –ας
- να γνωρίσουν την κλίση των ρημάτων σε –άω, –ώ
- να μάθουν συντομογραφίες και αρκτικόλεξα
- να ασκηθούν στη σύνταξη πρότασης του τύπου Υ-Ρ-Κ

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται:

- να μάθουν τον τρόπο άντλησης πληροφοριών από το διαδίκτυο και να εξοικειωθούν με τρόπους πλοήγησης σε έναν ιστότοπο
- να εξοικειωθούν με την παρακολούθηση βίντεο
- να εξοικειωθούν με την κατασκευή πολυτροπικής αφίσας

- να μπορούν να ανοίγουν και να κλείνουν ένα ψηφιακό αρχείο με ευχέρεια
- να εξοικειωθούν με τη χρήση εντολών όπως η αντιγραφή, επικόλληση, εκτύπωση, αποθήκευση
- να μάθουν να φτιάχνουν τις δικές τους διαφάνειες στον κατασκευαστή διαφανειών
- να εξοικειωθούν με τη χρήση κλειστού και ανοιχτού λογισμικού
- να μάθουν τον τρόπο ανάκτησης κειμένων, φωτογραφιών και βίντεο από το διαδίκτυο
- να μάθουν να συγκρίνουν τις ηλεκτρονικές πηγές πληροφοριών
- να μάθουν να χρησιμοποιούν διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια
- να μάθουν να χρησιμοποιούν διαδικτυακό λεξικό
- να ασκηθούν στη χρήση λογισμικών εννοιολογικής χαρτογράφησης, τρισδιάστατου ψηφιακού χάρτη, επεξεργασίας κειμένου, παρουσίασης και ζωγραφικής

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές συνοψίζονται στο Ε.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η έλλειψη νερού είναι ένα από τα πιο κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Αφορμή για τη δημιουργία του σεναρίου υπήρξε η σειρά μαθημάτων της ενότητας 2 με τίτλο «Πρώτα το νερό τι τρέχει» που βρίσκεται στο βιβλίο του μαθητή της Δ' δημοτικού σελίδες 32-46. Για το λόγο αυτό, στο σενάριο έγινε προσπάθεια να συμπεριληφθούν όλοι σχεδόν οι στόχοι της ενότητας του βιβλίου. Το ψηφιακό περιβάλλον μάθησης που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του σεναρίου χρησιμοποιεί την ποικιλία των κειμενικών ειδών του βιβλίου αλλά πέρα από αυτό επιχειρεί να τα συνδυάσει με τον οπτικό-ακουστικό λόγο πολυμεσικών κειμένων.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο υιοθετεί τους περισσότερους από τους στόχους του σχολικού εγχειριδίου και ακολουθεί την κλιμάκωση των μαθημάτων όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο του μαθητή. Αναπτύσσεται σε πέντε θεματικές ενότητες που συνδέονται ενεργά μεταξύ τους για την ολοκλήρωση του θέματος. Οι στόχοι του σεναρίου τίθενται σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα και το πρόγραμμα σπουδών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Διερευνήθηκε η χρήση των ΤΠΕ ως γνωστικών εργαλείων για την οικοδόμηση νοήματος. Το εκπαιδευτικό λογισμικό που θα χρησιμοποιήσουν οι μαθητές στο σενάριο είναι: επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης, ο παγκόσμιος ιστός, πρόγραμμα κατασκευής αφίσας.

Το θέμα της παραγωγής πολυτροπικών παρουσιάσεων για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας και της παρουσίασης τους εμπεριέχεται στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών του γλωσσικού μαθήματος για τη Δ΄ Δημοτικού. Ο προβληματισμός μας ήταν όσο το δυνατό να αξιοποιήσουμε τις ΤΠΕ σε δραστηριότητες που είτε δε γίνονται χωρίς αυτές είτε δε γίνονται το ίδιο εύκολα.

Κείμενα

Βίντεο

«[Νερό – Γράμμα από το 2070](#)», αγνώστου

«[Η σημασία του νερού](#)», αγνώστου

«[Το ταξίδι του νερού](#)», από τη σειρά *Εκπαιδευτικά βίντεο*, επεξεργασία-προσαρμογή Γιώργος Πιτροπογιαννάκης

«[Νερό ~ Το μεγάλο μυστήριο](#)» ντοκιμαντέρ της Voice Entertainment

«[The water cycle](#)», βίντεο του Wisit Arunrattananont

«[Νερό να πίνεις τη σωστή ώρα](#)», αγνώστου

«[Πωλείται ζωή: Τα 'δικαιώματα νερού'](#)», επεισόδιο από την εκπομπή *Εξάντας* της NET

Τραγούδια

«[Της άρνης το νερό](#)», Φεστιβάλ Τραγουδιού Θεσσαλονίκης, σίχοι-μουσική-ερμηνεία: Σταύρος Σιόλας, 2006

«[Το νερό](#)», από τον δίσκο *Πέτρινοι Κήποι*, σίχοι-μουσική: Χρήστος Θηβαίος, 2008.

Κείμενο

Αγνώστου, «[Είμαι το Νερό, Είμαι πηγή Ζωής](#)», από την ιστοσελίδα www.rhodes.aegean.gr

Δίκτυο Μεσόγειος SOS, [Εξοικονόμηση νερού](#), από την ιστοσελίδα <http://www.watersave.gr>

Μάρω Λοΐζου, «Το ποτάμι συναντάει τη θάλασσα», σχολικό βιβλίο «Γλώσσα Δ' Δημοτικού» (σ.35)

Νίκος Σαραντάκος, *Εκφράσεις με το νερό*, στην ιστοσελίδα <http://www.sarantakos.com/fraseis/nero.html>

Ιστοσελίδες

[Βικιλεξικό](#): ηλεκτρονικό λεξικό

Παρουσιάσεις

«[Ο κύκλος του νερού](#)» από το ιστολόγιο του [12^{ου} Δημοτικού Σχολείου Βόλου](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η – 2η Διδακτική Ώρα (Το νερό)

Προβάλλεται σε ολομέλεια το βίντεο με το τραγούδι του Χρήστου Θηβαίου «[το νερό](#)» που θέτει το θέμα της ύπαρξης του νερού σε κάθε ζωντανό πλάσμα και παντού στο περιβάλλον με ωραία μουσική θίγοντας ταυτόχρονα το ζήτημα της ρύπανσης. Μετά την αισθητική απόλαυση ακολουθεί συζήτηση και ελεύθερος σχολιασμός. Επισκεπτόμαστε την ιστοσελίδα

<http://www.rhodes.aegean.gr/sxedia/class/NERO.HTM>

όπου παρουσιάζεται το παρακάτω κείμενο, το οποίο διαβάζουν ανά παράγραφο παιδιά διαφορετικών ομάδων και το σχολιάζουμε, αφού προηγηθούν ερωτήσεις κατανόησης:

Είμαι το Νερό, Είμαι Πηγή ζωής

Είμαι Παντού

Γεια σας. Να σας συστηθώ. Είμαι το Νερό. Είμαι το γάργαρο νερό που κυλάει στα ποτάμια. Είμαι το νερό της βροχής που δροσίζει τα χωράφια και τους ανθρώπους. Είμαι το νερό της λίμνης που δίνει ζωή στις πέστροφες και τους γουλιανούς. Είμαι το νερό της θάλασσας, το απέραντο πέλαγος. Είμαι ο Ωκεανός, έχω στην αγκαλιά μου δελφίνια, φώκιες και ψάρια. Είμαι ο ωκεανός που αρμενίζω καράβια και ταξιδεμένους ναυτικούς. Είμαι το γάργαρο νερό της βρύσης που σας δροσίζει. Είμαι το νερό που κολυμπάτε και χαίρεστε τα καλοκαίρια σας. Είμαι πηγή ζωής. Αγαπώ όλα τα πλάσματα της φύσης, τα φυτά, τα δέντρα, τα ζώα και τους ανθρώπους. Τους δίνω τα ωφέλιμα συστατικά μου για να ζουν και να μεγαλώνουν με υγεία. Είμαι το νερό της πηγής, το νάμα, το νερό που θεραπεύει το κουρασμένο σώμα. Είμαι το ευλογημένο νερό που καθαρίζει τη ψυχή του ανθρώπου, είμαι το νερό της βάφτισης. Είμαι το ποτάμι, η λίμνη, η θάλασσα, η βροχή, είμαι το ΝΕΡΟ!

Δε σταματώ στιγμή

Γεννιέμαι ολημερίς. Όλο σε κίνηση βρίσκομαι. Από την επιφάνεια της γης πάω μέχρι την ατμόσφαιρα και ύστερα γυρνάω πάλι πίσω.

Από τη θάλασσα, τις λίμνες και τα ποτάμια εξατμίζομαι. Γίνομαι μικρές-μικρές σταγόνες και ύστερα γίνομαι ατμός. Με τη βοήθεια της θερμοκρασίας του αέρα και του ανέμου, ανεβαίνω ψηλά και γίνομαι σύννεφο.

Σκαρφαλώνω στα βουνά κι αφήνω τη βροχή μου να δροσίζει τα δάση, τα χωράφια και τους ανθρώπους. Γίνομαι χαλάζι και χιόνι. Φθάνω ως το έδαφος και γλιστράω βαθιά στο χώμα και γίνομαι υπόγειο νερό. Τρέφω τις ρίζες των φυτών που με ρουφούν με λαχτάρα και πλουτίζω τη γη με νερό. Γίνομαι λίμνες και ποτάμια. Γεννιέμαι ολημερίς. Όλο σε κίνηση βρίσκομαι. Ανεβαίνω ως την ατμόσφαιρα και πάλι κατεβαίνω κάτω στη γη. Σε τούτη την κίνηση έχω παρέα τα φυτά που με αγαπούν και με προσέχουν. Τα φυτά δίνουν υγρασία στον αέρα, δίνουν τις μικρές υγρές σταγόνες τους.

Ξέρετε ότι κάθε ένα κιλό φυτά δίνει χίλια κιλά νερό; Θαυμαστή η φύση, Με γεννούν τα πλάσματά της κι ύστερα εγώ τα τρέφω. Είμαι το νερό κι όλο σε κίνηση βρίσκομαι. Έρχομαι στα σπίτια σας!

Γίνομαι σύννεφο κι ανεβαίνω ψηλά. Ύστερα ανοίγω την αγκαλιά μου και γίνομαι βροχή. Ευλογημένη βροχή. Στις πόλεις και τα χωριά γλιστρώ και πέφτω στις δεξαμενές και τα φράγματα που κατασκεύασαν οι άνθρωποι για να με μαζεύουν. Μέσα στις δεξαμενές καθαρίζομαι και απολυμαίνομαι. Διώχνω από πάνω μου τις ξένες ουσίες. Ύστερα γλιστρώ στους σωλήνες που τοποθέτησαν οι άνθρωποι και φτάνω ως τα σπίτια σας. Γίνομαι τρεχούμενο νερό. Γίνομαι νερό της βρύσης που σας δροσίζει και σας καθαρίζει. Τώρα έρχομαι εγώ στα σπίτια σας. Οι άνθρωποι αναπτύχθηκαν. Η τεχνολογία κατάφερε να με φέρει κοντά σας, μέσα στα σπίτια σας. Τα παλιά τα χρόνια έρχονταν οι άνθρωποι στις πηγές μου, να γεμίσουν τις στάμνες τους τις ανάγκες τους. Παλιότερα υπήρχαν ακόμα και οι νερουλάδες που μοίραζαν νερό στα σπίτια. Σήμερα η τεχνολογία μας βοηθά και μας ευκολύνει. Η βρύση στα σπίτια μας είναι γεμάτη από νερό. Όμως για να μπορώ πάντα να σας δροσίζω και μην στρέψω ποτέ, πρέπει και εσείς να με βοηθήσετε. Να μη με σπαταλάτε άδικα, να μην αφήνετε τη βρύση να τρέχει άσκοπα. Να πείτε στους γονείς σας να ελέγχουν τους σωλήνες μήπως έχουν διαρροή, να μη φεύγω από καμιά χαραμάδα. Μπορείτε να με βοηθήσετε για να είμαι πάντα κοντά σας. Να μην αποχωριστούμε ποτέ.

ΜΗ ΜΕ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΖΕΤΕ!

Οι ανθρώπινες δραστηριότητες, όταν δε γίνονται με προσοχή, μπορούν να με βλάψουν. Να προκαλέσουν τη ρύπανσή μου. Είναι πολλές οι αιτίες που μπορούν να με βλάψουν.

Είναι τα διάφορα βακτηρίδια, κάτι μικρούτσικοι οργανισμοί που όταν βρεθούν στις λίμνες και τα ποτάμια μου, παίρνουν το οξυγόνο για τα ψάρια μου και αυτά αρρωσταίνουν και πεθαίνουν και πεθαίνουν. Αυτά τα βακτηρίδια βρίσκονται μέσα στα απόνερα από τα σπίτια και τις βιομηχανίες. Είναι και διάφορες ουσίες που βγαίνουν από τα αυτοκίνητα και από τις καμινάδες των εργοστασίων, που με βλάπτουν. Αυτά

ανεβαίνουν ως την ατμόσφαιρα και όταν γίνομαι βροχή τα παρασέρνω μαζί μου ως το χώμα και από κει στα υπόγεια τα νερά μου. Αθελά μου δηλαδή, δηλητηριάζομαι. Έχετε ακούσει για την όξινη βροχή; Ε! Αυτή είναι που κουβαλάει μαζί με το νερό τη βροχής τις βλαβερές ουσίες που κάνουν κακό στα υπόγεια νερά μου, τις θάλασσες, τα φυτά, τα ζώα και τους ανθρώπους. Αυτή η βροχή βλάπτει και τα μνημεία μας. Έτσι όξινη που είναι η βροχή αυτή λιώνει ακόμα και τα μάρμαρα, Είναι σπουδαίο μια χώρα να προσέχει τον πολιτισμό της.

Εκτός από αυτές τις ουσίες είναι κι άλλες που με βλάπτουν. Ας πούμε και για τα λιπάσματα και τα διάφορα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για τη φροντίδα των φυτών, είναι χρήσιμα. Όταν όμως χρησιμοποιούνται σε μεγάλες ποσότητες με βλάπτουν. Μέσα από το χώμα ταξιδεύουν ως τα υπόγεια νερά μου αλλά και με τη βροχή. Παρασέρνονται σε λίμνες και ποτάμια. Αυτές οι ουσίες βοηθούν τα φύκια μέσα στη θάλασσα, να αυξηθούν και εκείνα χρησιμοποιούν το οξυγόνο μου και έτσι δε μένει για τα ψάρια μου που κινδυνεύουν.

Είμαι χρήσιμο. Γεννήθηκα για να σας προσφέρω υγεία και ζωή. Με λένε πηγή ζωής γι αυτό πρέπει να με βοηθήσετε να μη μολύνομαι άλλο πια.

Και εσείς μπορείτε να κάνετε κάτι.

Οι πηγές και τα ποτάμια μου ήταν στα αρχαία χρόνια ιεροί τόποι. Σε κάθε πηγή κατοικούσε μια Νύμφη. Οι υγρότοποι και οι εύφοροι κάμποι ήταν οι εξοχές της θεάς Άρτεμης. Οι άνθρωποι πάντα μ' αγαπούσαν γιατί τους δίνω ζωή. Είμαι πηγή ζωής και πρέπει να είμαι καθαρό, κρυστάλλινο Σα νερό, μα τι λέω αφού εγώ είμαι το νερό! Εσείς τα παιδιά μπορείτε να κάνετε πολλά για μένα. Πρώτα απ' όλα να με χρησιμοποιείτε με προσοχή. Να μην αφήνετε τη βρύση να τρέχει άσκοπα, για να μη πούμε τι ΝΕΡΟ ΝΕΡΑΚΙ.

Μπορείτε να απαιτήσετε από τους μεγάλους, να καθαρίζουν τα απόνερα από τα εργοστάσια και τα σπίτια μας, προτού φτάσουν στη θάλασσα και τα ποτάμια. Μπορείτε να απαιτήσετε από τις βιομηχανίες να καθαρίζουν τα βλαβερά τους αέρια που με αρρωσταίνουν.

Εσείς τα παιδιά μπορείτε να κάνετε πολλά για μένα και για όλη τη φύση. Αφήστε τη φαντασία σας να σκεφτεί τον τρόπο και εγώ σας υπόσχομαι ατέλειωτα ταξίδια και παιχνίδια. Γεια σας! Να μη χαθούμε!

Ζητούμε από τα παιδιά να υπογραμμίσουν στο κείμενο λέξεις σχετικές με το νερό (σηκώνονται εκ περιτροπής στον πίνακα με μαρκαδόρο οινόπνευματος ενώ όλοι τις καταγράφουν σε φυλλάδιο για να αναζητήσουμε τη σημασία όσων είναι άγνωστες στο ηλεκτρονικό λεξικό). Χρήστες στην αναζήτηση είναι και πάλι τα παιδιά κατά ομάδα, έχοντας την αρμοδιότητα να αναζητήσουν τα ίδια τις άγνωστες λέξεις που διάβασαν.

ΟΔΗΓΙΑ:

Να πληκτρολογήσει η κάθε ομάδα τις δικές της λέξεις στο ηλεκτρονικό λεξικό που θα βρείτε στη διεύθυνση:

<http://www.komvos.edu.gr/dictionaries/dictonline/DictOnLineTri.htm>

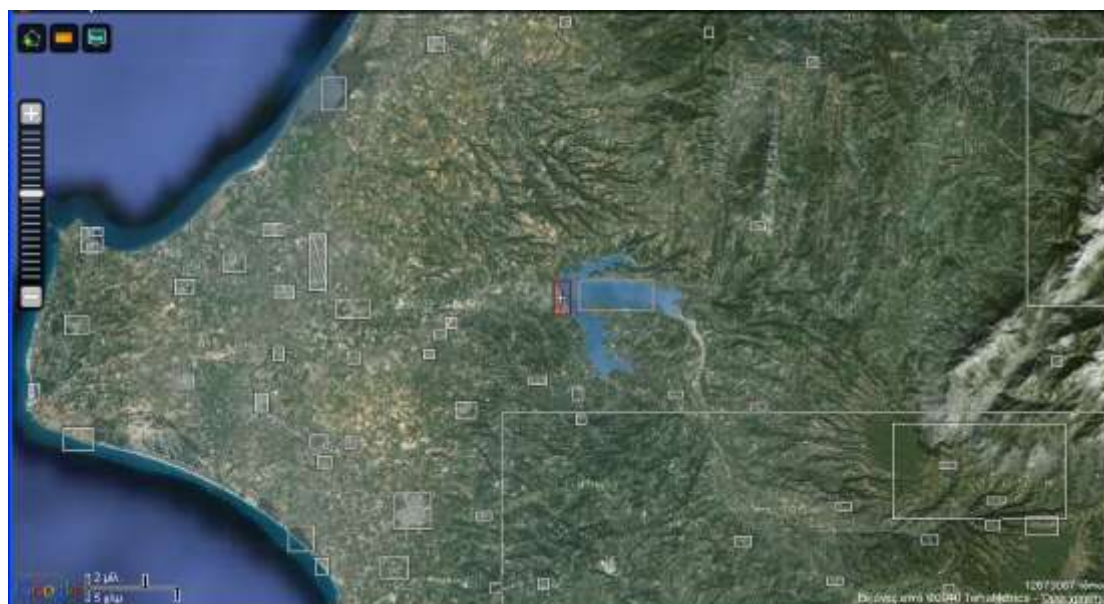
ακολουθώντας τα εξής βήματα: Να γράψετε π.χ. τη λέξη «υγρότοπος» στο λευκό πλαίσιο που υπάρχει κάτω από τη λέξη «Λήμμα:», να επιλέξετε «Αναζήτηση», να ξαναεπιλέξετε τη λέξη «υγρότοπος» που εμφανίζεται στο μεγαλύτερο άσπρο πλαίσιο από κάτω και ξανά επιλογή «Αναζήτηση». Να αποστείλετε τη λέξη σας στα σώματα κειμένων επιλέγοντας «Αποστολή στα σώματα κειμένων» και κατόπιν «Αναζήτηση».

Εξηγούμε [την άσκηση 2 στη σελίδα 36](#) του βιβλίου («Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού, Α΄ τεύχος) με θέμα το κατηγορούμενο την οποία συμπληρώνουν τα παιδιά ομαδικά. Στη συνέχεια ασκούνται στον εντοπισμό του συμπληρώνοντας την άσκηση 2 του τετραδίου εργασιών στην σελίδα 21.

ΕΠΟΜΕΝΗ ΟΔΗΓΙΑ:

Να ανοίξετε το Google Earth από την επιφάνεια εργασίας, να παρατηρήσετε και να καταγράψετε σε φύλλο εργασίας (προϋπόθεση η ύπαρξη παγκόσμιου γεωφυσικού χάρτη στην τάξη) τις περιοχές της γης που υπάρχουν μεγάλες ποσότητες νερού. (Ο χειρισμός του Η/Υ γίνεται από τους μαθητές εκ περιτροπής αφού η πρώτη πλοήγηση

επιδειχθεί από τον/την εκπαιδευτικό. Παρατηρούνται και καταγράφονται οι ωκεανοί και οι μεγάλες θάλασσες ώστε να προκύψει η συσχέτιση της αναλογίας στεριάς-θάλασσας).

Ενδεικτικές φωτογραφίες από το λογισμικό οπτικοποίησης

Δίνονται οδηγίες για τη συμπλήρωση στο σπίτι της [άσκησης 4 της σελίδας 34](#) του βιβλίου («Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», τεύχος Α΄) που υποδεικνύει τη διαφορά μεταξύ οφείλω-ωφελώ.

3η-4η διδακτική ώρα (Ο κύκλος του νερού)

Σιωπηρή ανάγνωση του ποιήματος της Μάρως Λοϊζου «Το ποτάμι συναντάει τη θάλασσα» [της σελίδας 35 του βιβλίου](#) («Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού», Α΄ τεύχος). Ύστερα από τις ερωτήσεις κατανόησης ακολουθεί η προβολή της παρουσίασης [ο κύκλος του νερού](#). Τα κείμενα διαβάζονται από τους μαθητές και στο τέλος σχολιάζονται. Για εμπέδωση προβάλλεται το βίντεο [«The water cycle»](#)

Αφού διαπιστωθεί ότι η διαδικασία έχει γίνει κατανοητή ζητούμε από τους μαθητές μας να καταγράψουν ομαδικά τον κύκλο του νερού σε φύλλο εργασίας σε τέσσερις διακριτές παραγράφους: ήλιος-εξάτμιση, σύννεφα-αέρας, βάρος-βροχή-χιόνι-χαλάζι, πηγές-ποτάμια-λίμνες-θάλασσα. Τα επιμέρους συντίθενται σε ενιαίο «σκέφτομαι και γράφω» που πληκτρολογείται σε αρχείο Word, το οποίο εκτυπώνεται και διανέμεται σε όλους.

Ακολουθεί η παρουσίαση και συμπλήρωση των ασκήσεων 3 (παρομοιώσεις) και 4 (κυλάω-κυλώ) του βιβλίου [στις σελίδες 36 και 37 αντίστοιχα](#). Στη συνέχεια για εμπέδωση συμπληρώνονται κατά ομάδα οι εργασίες 3 και 4 του τετραδίου εργασίας με τα ίδια γραμματικά φαινόμενα.

Εισάγουμε την ιστοσελίδα του [Βικιλεξικού](#) για τον εντοπισμό της ετυμολογίας της λέξης «νερό» και εξηγούμε σύνθετα, εκφράσεις και κλίση. Για περισσότερες εκφράσεις και εφόσον υπάρχει χρόνος επισκεπτόμαστε την ιστοσελίδα <http://www.sarantakos.com/> και βρίσκουμε [εκφράσεις με το νερό](#). Εργασία για το σπίτι η άσκηση 3 (κρυπτόλεξο με λέξεις για το νερό) του τετραδίου εργασίας στη σελίδα 22.

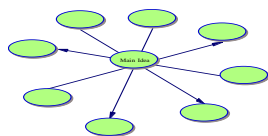
5η – 6η διδακτική ώρα (Η συμπεριφορά του ανθρώπου προς το νερό)

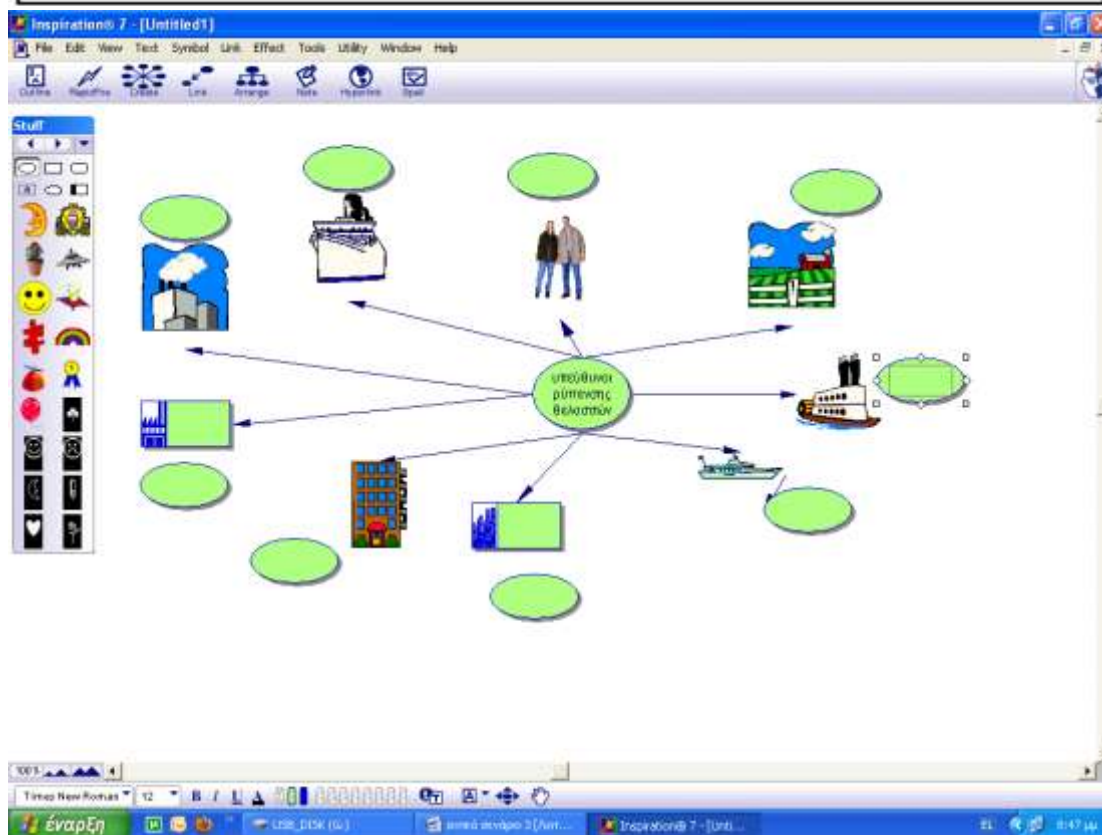
Μετά την παρουσίαση και τη συζήτηση των κειμένων [της σελίδας 39 του βιβλίου](#) γίνεται παρουσίαση του βίντεο «[Νερό - Γράμμα από το 2070](#)» και δίνεται χρόνος για γραπτή ελεύθερη έκφραση. Οι εργασίες διαβάζονται και σχολιάζονται στην τάξη. Δίνεται λίγος χρόνος στις ομάδες για επισήμανση και διόρθωση λαθών.

Στο περιβάλλον του Inspiration και συγκεκριμένα πατώντας το κουμπί,

οι μαθητές εκ περιτροπής εξασκούνται στον χειρισμό βασικών εντολών του λογισμικού: άνοιγμα, δημιουργία αρχείου, αποθήκευση, κλείσιμο εφαρμογής. Άνοιγμα αρχείου, εισαγωγή εικόνας από τις συλλογές, γόμα. Πραγματοποιούν μεταφορά και εναπόθεση εικόνων, δημιουργία συνδέσμων μεταξύ των εννοιών – εικόνων – στιγμιότυπων.

Οι μαθητές θα ανασύρουν τον αποθηκευμένο ημιδομημένο εννοιολογικό χάρτη που έχει ετοιμάσει ο εκπαιδευτικός σχετικά με τον κύκλο του νερού και θα τον συμπληρώσουν αποθηκευοντάς τον:

Ρυπαντές Θαλασσών

Στη συνέχεια θα τους εξηγηθούν οι ασκήσεις 3 (ισοσύλλαβα-ανισοσύλλαβα) και 4 (ορθογραφία λέξεων) [της σελίδας 41](#) του βιβλίου κάνοντας χρήση [του λεξικού](#) όπως παραπάνω.

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την ακρόαση του τραγουδιού «[της Άρνης το νερό](#)»

7η – 8η διδακτική ώρα (Το ταξίδι του νερού)

Σιωπηρή ανάγνωση του κειμένου «Το νερό ταξιδεύει» [της σελίδας 42](#). Μετά τις ερωτήσεις κατανόησης ακολουθεί η προβολή των βίντεο «Νείλος» του BBC και «Αμαζόνιος» στο [ιστολόγιο Εγκύκλιος Παιδεία](#) ώστε να γίνει κατανοητό το ταξίδι του νερού. Προβάλλεται στη συνέχεια το βίντεο «[Η σημασία του νερού](#)» καθώς και το βίντεο «[Το ταξίδι του νερού](#)».

Ακόλουθα τους προτείνουμε να επισκεφτούν την παρακάτω ιστοσελίδα <http://www.watersave.gr>, και να δουν το κείμενο «[Εξοικονόμηση νερού](#)», να προσέξουν το διάγραμμα που παρουσιάζει τα βασικά στάδια ενός συστήματος ύδρευσης και αποχέτευσης και να το συζητήσουν στην τάξη. Ακολουθούν οι ασκήσεις 1 (λογαριασμός ΔΕΥΑΠ) και 3 (τα παιδιά ερευνητές διαρροής νερού- παραγωγή γραπτού λόγου) του Τετραδίου Εργασιών στη σελίδα 29 οι οποίες γίνονται ομαδικά.

Προβάλλεται τέλος το βίντεο «[Νερό να πίνεις τη σωστή ώρα](#)».

Οι εργασίες του εργαστηρίου της γλώσσας στις σελίδες 32 και 33 του βιβλίου καθώς και το λεξιλόγιο της ενότητας από το Τετράδιο Εργασιών στη σελίδα 45 είναι καλό να ολοκληρωθούν στο σπίτι. Επίσης, για να εμπλακούν οι γονείς, συστήνεται η από κοινού με τα παιδιά τους παρακολούθηση στο σπίτι, εφόσον υπάρχει Η/Υ, του βίντεο «[ΝΕΡΟ ~ Το Μεγάλο Μυστήριο](#)» ή το βίντεο «[ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΖΩΗ Τα δικαιώματα νερού» ΕΞΑΝΤΑΣ](#)».

9η -10η διδακτικές ώρες (παραγωγή ψηφιακού πολυτροπικού κειμένου)

Το δίωρο αυτό βρισκόμαστε στο εργαστήριο Η/Υ και οι μαθητές σε ομάδες των τριών (3) σχεδιάζουν τις αφίσες τους σε διαφορετικές θεματικές, όπως: πού βρίσκεται το νερό, ο κύκλος του νερού, το νερό ταξιδεύει, η σωστή χρήση του νερού, ρύπανση του νερού, λειψυδρία, κλπ.

Για τις εργασίες τους χρησιμοποιούν το λογισμικό Natural Art ή απλούστερα το πρόγραμμα ζωγραφικής των Windows. Οι αφίσες αποθηκεύονται και οργανώνονται σε PowerPoint από τον/την εκπαιδευτικό συμπεριλαμβάνοντας το αρχείο Word που είχε προηγουμένα παραχθεί.

Η ενιαία αυτή παρουσίαση μπορεί να επιδειχθεί και σε άλλες τάξεις του σχολείου συμπεριλαμβάνοντας κάποια από τα προαναφερθέντα βίντεο. Εννοείται πως τα παιδιά παρακολουθούν και σταδιακά εμπλέκονται στη διαδικασία δημιουργίας της παρουσίασης.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα φύλλα εργασίας δημιουργούνται από τα παιδιά κατά τη διδακτική πορεία του σεναρίου. Κάποια δίνονται ενδεικτικά ως υποστηρικτικό υλικό για προαιρετική χρήση.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ονοματεπώνυμο: _____

Να συμπληρώσεις τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις αφού παρακολουθήσεις την παρουσίαση:

Ο _____ ζεσταίνει τη _____.

Το νερό της θάλασσας ανεβαίνει στον ουρανό και γίνεται _____.

Τα σύννεφα τα φυσάει ο _____ και ταξιδεύουν στον ουρανό.

Περνούν από πολλά μέρη και όταν βαρύνουν πέφτουν στη γη σαν _____.

Το νερό της βροχής επιστρέφει πάλι στη _____ και το ταξίδι ξαναρχίζει.

Φύλλο Εργασίας 2

Οδηγίες:

1. Κάντε διπλό κλικ στο φύλλο εργασίας 2
2. Συμπληρώστε τα κενά επιλέγοντας την κατάλληλη εικόνα. Για να μεταφέρετε την εικόνα κάντε κλικ πάνω της και σύρετέ την στο κατάλληλο κενό.

Όνομα:

Συμπλήρωσε τα κενά με τις ακόλουθες εικόνες:

ο

ζεσταίνει τη

. Το νερό της θάλασσας

στον ουρανό και γίνεται

. Τα σύννεφα τα φυσάει

ο

και ταξιδεύουν στον ουρανό. Περνούν από πολλά

μέρη και όταν βαρύνουν πέφτουν στη γη σαν

. Το νερό

της βροχής επιστρέφει πάλι στη

και το ταξίδι

ξαναρχίζει.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο μπορεί να υλοποιηθεί στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας αλλά και στα πλαίσια της Ευέλικτης ζώνης.

Οι δραστηριότητες που αναφέρθηκαν εμπλουτίζουν το μάθημα με στοιχεία που περιέχονται σε πόρους που προέρχονται από ΤΠΕ, χωρίς να ξεφεύγουν από τη λογική και τη σειρά που έχει το σχολικό εγχειρίδιο

Ο αριθμός των δραστηριοτήτων είναι ανάλογος του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου. Βέβαια ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει όποια δραστηριότητα θεωρεί περισσότερο χρήσιμη για τους/τις μαθητές/τριες της τάξης.

Το σενάριο σχεδιάστηκε λαμβάνοντας υπόψη και σχολικές μονάδες χωρίς ιδιαίτερο τεχνολογικό εξοπλισμό όπως και την εξοικονόμηση χρόνου σε μετακινήσεις από και προς εργαστήριο Η/Υ.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Εάν ο χρόνος των 10 διδακτικών ωρών δεν επαρκεί, κάποιες δραστηριότητες των ομάδων θα μπορούσαν να γίνουν στο σπίτι. Η κατασκευή της αφίσας είναι αρκετά δύσκολη δραστηριότητα για τα παιδιά και είναι αναγκαία η παρουσία του/της εκπαιδευτικού.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βοσνιάδου, Σ. 2006. *Σχεδιάζοντας περιβάλλοντα μάθησης υποστηριζόμενα από τις Σύγχρονες Τεχνολογίες*. Αθήνα: Gutenberg.

Κόμης, Β. & Κ. Ντίνας. 2011. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ

Σολομωνίδου, Χ. 1999. *Εκπαιδευτική Τεχνολογία: Μέσα, υλικά, διδακτική χρήση και αξιοποίηση*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Χατζησαββίδης, Σ. & Μ. Αλεξίου. 2012. *Μεθοδολογία και διαδικασίες ανάπτυξης εκπαιδευτικών σεναρίων στα Γλωσσικά μαθήματα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.